

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Virtute ac Sacrameto Pœnitentiæ

Bosco, Jean a

Lovanii, 1670

Concl. II. Præceptum divinum Confessionis perse & immediatè non obligat,
nisi semel in via; adeòque satisfacit, qui confitetur in periculo mortis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73393)

quentia, neque per Sacramentum Pœnitentiæ, ut Lugo contendit.

Hinc fortè factum, ut non antea obligaverit Baptismus, quàm utile fuerit Sacramentum Pœnitentiæ; immo quàm obligatorium. Interim sicut Baptismus prius fuit utilis, quàm necessarius, juxta communissimam sententiam, sic non mirum, si etiam Sacramentum Pœnitentiæ fuerit utile ante promulgationem Legis novæ, est non necessarium. Atque hic fit finis hujus quæstionis, magis curiosæ, quàm necessariæ aut utilis.

Numquid etiam finis Conclusionis? Proterius, si admonero Lectorem meum, nullam certam ætatem requiri in personis, quæ obligantur hoc præcepto, ut bene advertit Scotus 4. dist. 17. n. 18. ubi scribit in hæc verba: De secundo articulo dico, quod hoc præceptum includit qui debet confiteri, quia adultus, id est, habens usum rationis, & cognoscens peccatum, quod commisit; per quem adultum non intelligo tanta vel tanto ætatis, sed quod habeat ætatem ad cognoscendum iustum vel iniustum contra legem Dei. In multis enim ante ætatem consuetam, malitia supplet ætatem, & non tantum in malis, ut dicunt communia verba; quia forte habet civis prudentiam ad malum: unde dicitur doli capax; sed etiam in bonis, iuxta illud in Legendæ s. Agnetis: Fides non in annis computatur.

Quærit à Doctore Subtili regulam, ex qua possit cognosci, quod aliquis sit adultus? Regula, inquit, est, quando aliquis instructus, & interrogatus, ordinatè percipit distinctè, quod iustum, & quod iniustum in lege divina; quod potest faciliter ridenti, si ad ordinatas interrogationes ordinatè respondet, sicut alius adultus perfecte ex similibus premisssis similiter responderet.

Igitur præceptum divinum obligat omnes baptizatos, in mortale lapsos, nullâ habitâ ratione tantæ vel tantæ ætatis; & ipsi soli mortaliter peccant non confitendo tempore præscripto. Si autem à me quæritur, quod sit illud tempus? Respondeo civitatis:

CONCLUSIO II.

Præceptum divinum Confessionis per se & immediatè non obligat, nisi semel in vita; adeoque satisfacit, qui confitetur in periculo mortis.

Voco obligationem per se & immediatam, quæ oritur ex vi talis præcepti, in propria natura, & virtute considerati, id est, concluso omni alio præcepto tam divino, quàm humano; & probo Conclusionem; quia ex institutione Sacramenti Pœnitentiæ, ex qua Univerſa Ecclesia, inquit Conc. Trid. sess. 14. c. 5. semper intellexit institutum esse à Domino integram peccatorum Confessionem, & omnibus post Ba-

ptimum lapsis iure divino necessariam existere, non intelligitur aliud tempus præscriptum huic præcepto adimplendo, quàm tempus præsentis vitæ, in quo Deus voluit sibi satisfieri pro peccato mortali commissio, per ejusdem mortalis peccati Confessionem; vel ostendatur ubi aliud tempus præscripserit.

Ostendo, inquis, ex ipsa institutione; nam hoc Sacramentum institutum est per modum iudicii; porro constat (Trident. auditis supra) Sacerdotes iudicium hoc incognitâ causâ exercere non potuisse, neque æquitatem quidem illos in pœnis injungendis servare potuisse, si in genere dumtaxat, & non potius in specie ac sigillatim sua ipsi peccata declarassent: ergo tali tempore obligat Confessio, quo homines possunt, non in genere dumtaxat; sed etiam in specie ac sigillatim sua ipsi peccata declarare, ac Sacerdotes in pœnis injungendis servare æquitatem; atqui in periculo mortis, illi, qui per multos annos vixerunt in peccatis mortaliibus, nequeunt in specie ac sigillatim sua ipsi peccata declarare, neque Sacerdotes possunt in pœnis injungendis servare æquitatè; ergo &c.

Ostendo II. hoc Sacramentum non est institutum, ut ultimò disponat hominem jam transiturum ex hac vita; hic enim potius est finis Extremæ Unctionis; sed ad curandos spirituales morbos, & præveniendum ne homo in similes incidat. Est ergo incredibile, tantum urgere hoc præceptum in articulo mortis.

Confirmo exemplo Eucharistiæ; nam quia illud Sacramentum non est tantum viaticum, sed præcipuè est spirituale alimentum; ideo præceptum de illo sumendo, non tantum obligat in articulo mortis, sed sæpè aliàs.

Ostendo III. quia hoc Sacramentum est determinatio quadam Pœnitentiæ, & modi, quo satisfaciendum est Deo pro peccatis; satisfactio autem non tantum obligat in articulo mortis,

Respondeo ex his ad summum probari, planè conveniens fuisse, ut Ecclesia determinaret certum aliquod tempus, præter articulum seu periculum mortis, in quo singuli deberent sua peccata Sacerdotibus confiteri, ut sic perfectius satisfacerent præcepto divino Confessionis, confitendo omnia & singula, & accipiendo Pœnitentiæ secundum cuiusque gravitatem.

Alioquin Concil. Trid. supra, ex institutione ne hujus Sacramenti nihil aliud colligit, quàm oportere à penitentibus omnia peccata mortalia, quorum post diligentem sui discussam conscientiam habent, in Confessione recenseri. Et infra: Constat nihil aliud in Ecclesia à penitentibus exigi, quam ut, postquam quisque diligentius se excusserit, & conscientia sue finis omnes & latebras exploraverit, ea peccata confiteatur, quibus se Dominum & Deum suum mortaliter offendisse meminerit. Quod autem, ut omnium peccatorum mortalium remittatur, debeat sæpius confiteri, aut alio medio uti, ne aliquorum obliuiscatur, nusquam docet Concilium.

24. Primum argumentum ad satisfactorium.

25. Secundum argumentum.

Confirmatur.

Tertium argumentum.

26. Responsio ad illa argumenta, & specialiter ad primum.

27. Responsio ad illa argumenta, & specialiter ad primum.

Vertical text in the left margin, including 'Copus quam et po- antum, nul- Dica- n. 3; r, ut- hriti, Cum tem- tunc cienda am, & mul- onem, est eod- quid- à non Refuso s, aut puto; neque ia ne- ent rec- didi- dices, à quos ia cri- enim entia onfir- is, & dices, pontè Ord- Apoll- accipere Hoc potest Ordinis dicitur emitt- ditione reo ju- onem 24. vamy; ita in gibus ab- ore, thuc as er- solus cata Consi- fini; ita per- quim emittit- nis, semper Sacramen- zati non po- ca. cca. emittit- que ole- atia,

Consimiliter quantum ad pœnas injungendas, *Debent* (inquit Conc. c. 8.) *Sacerdotes Domini, quantum Spiritus & prudentia suggererit, pro qualitate criminum, & pœnitentium facultate, salutaris & convenientis Pœnitentiæ iniungere.* Quod autem pœnitentes debeant confiteri, quando melius possunt satisfacere, nullibi Concilium exprimit.

Igitur in periculo mortis, etiam illi, qui multo tempore in peccatis mortalibus vixerunt, possunt sua ipsi peccata in specie ac sigillatim declarare juxta institutionem Sacramenti, scilicet omnia, quorum post diligens examen meminerint, & Sacerdotes possunt servare æquitatem in pœnis injungendis pro qualitate criminum, & pœnitentium facultate. Et sic responsum est ad primum argumentum Adversariorum.

27.
Responde-
tur ad 2. ar-
gumentum,

Ad secundum, fateor summam utilitatem hujus Sacramenti ad curandos spirituales morbos, & præveniendum, ne homo in similes incidat; ergo est necessitas suscipiendi hoc Sacramentum extra periculum mortis, negatur Consequenter, quia non obstante illa utilitate, potuisset Deus relinquere Sacramentum omnino liberum; sicuti non obstante summa utilitate Sacramenti Confirmationis ad intrepidè confitendum Christum coram tyranno, & summa utilitate Extremæ Unctionis ad levius ferendum incommoda morbi, & tentationibus dæmonis resistendum, reliquit Sacramenta ista libera. Immo & ipsum Sacramentum Pœnitentiæ respectu peccatorum venialium, quibus tamen remittendis, & impolterum præcavendis, hæc parùm conducit. Quid si ergo reliquisset liberum respectu peccatorum mortalium? Constat, quia adhuc institutum fuisset ad curandos morbos spirituales, & in cautelam futurorum peccatorum. Omitto, finem principalem esse, remissionem peccatorum præteritorum; illa autem obtinetur ad sufficientiam in periculo mortis.

& ejus con-
firmationis.

Ad confirmationem patet responsio ex disp. 4. sect. 8. concl. 7. quæ talis est: *Præceptum divinum Communionis videtur per se, & ratione sui, tantum semel in vita obligare, ita ut ei satisfiat quandoque communicetur.* Ad eodè est eadem ratio utriusque Sacramenti. Videantur ibi dicta.

28.
Responso
ad 3. argu-
mentum.

Tertium argumentum nullam habet difficultatem. Admittimus libenter, hoc Sacramentum esse satisfactionem pro offensa divina; sed Christum exegisse illam satisfactionem extra periculum mortis, gratis asseritur, cum possit satisfieri per Contritionem Charitate perfectam; quamquam & incertum sit, an hæc Contritio sit necessaria ex præcepto divino per se & immediate, sub novo peccato mortali, extra articulum mortis, ut videre poteris disp. 6. sect. 4. concl. ult.

29.
Quartum

Quartum argumentum desumitur ex Conc. Trid. sess. 14. c. 5. ibi: *Neque enim per Lateranense*

Concil. Ecclesia statuit, ut Christi fideles confiterentur, quod iure divino necessarium & injunctum est intellexerat; sed ut præceptum (divinum) Confessionis, saltem semel in anno, ab omnibus & singulis, eum ad annis discretionis pervenissent, impleverat.

Ergo, inferunt Adversarii, obligat præceptum divinum extra periculum mortis; alioquin præceptum annuæ Confessionis non esset illius determinatio, sed novum planè quid.

Respondeo neg. Conf. sed præceptum Ecclesiæ obligat me, ut quotannis impleam præceptum divinum Confessionis, cui alioquin satisfacerem tantum confitendo in periculo mortis. Unde si quis annuè non confiteretur, non infingeret præceptum Christi, sed Ecclesiæ; quæ præcipit, ut opus, quod alias possem differre usque ad finem vitæ, cum ex præcepto Christi immediate non obliget, nisi ad semel in vita illud exhibendum, ut inquam; illud opus singulis annis exhibeam, quo sic melius præcaveatur omne periculum non adimplendi præceptum divinum. Quamvis enim pro tunc non urgeat hoc præceptum, cum latum sit pro tempore indeterminato, scilicet pro tempore vitæ, quod planè incertum; haud equidem dubium, quia omni horâ confitendo perfectè adimpletur.

Veluti qui vovit singulis diebus recitare Horas Canonicas, perfectè adimplet votum, si primò manè eas recitet, etsi pro tunc non urgeat votum; sed possit eam recitationem differre usque in finem diei; sic si pater in testamento mandet filio, ut tempore vitæ distribuatur mille aureos pauperibus, indubiè satisfacit volumini parentis, si hodie simul omnes distribuatur, quamvis distributionem possit differre usque ad finem vitæ, aut per partes singulis diebus distribuere. Neque si Superior præcipere recitare Horas primò manè, aut mille aureos primo anno in pauperes distribuere, propterea peccaret contra votum, aut contra voluntatem parentis, qui in aliud tempus diei differret lectionem Florarum, aut in aliud tempus vitæ distributionem mille aureorum; sed dumtaxat contra præceptum Superioris.

Atque sic res se habet in proposito calæ Confessionis, quicquid Aliqui reclamant, estimantes, præceptum divinum Confessionis etiam obligare extra articulum seu periculum mortis, tamen in tempore indeterminato, ita ut, si Ecclesia nullo tempore determinasset, nulla esset obligatio in actu secundo extra articulum seu periculum mortis.

Sed non sunt multiplicandæ obligationes sine necessitate; sufficit omnino, quod per determinationem Ecclesiæ resisteret nova obligatio præcepti Ecclesiastici, quam novo inficiatur, & de qua infra latius. Nova, inquam, obligatio; sed ad actum alioquin necessarium de jure divino, quamvis non pro hoc tempore; ac proinde præceptum annuæ Confessionis non est novum planè quid, sed determinatio præcepti divini.

Juvabit

Juvabit audire Doctorem Subtilem de hac controversia. Igitur 4. dist. 17. n. 21. lego sequentia verba: *Continet quarto* (præceptum divinum Confessionis) Quando, quia quando- cumque est in periculo mortis; quilibet enim, quando imminet iudicium damnationis vel misericordie, debet se preparare ad misericordiam quantum potest.

Et ne dubitares, quid intelligat per periculum mortis, continuo atrexit: *Istud autem non tantum est in infirmitate mortali, sed quando aggredditur ætus arduus, in quibus sit verisimile, quod mors imminet, ut in bello mortali, & in naufragio, & huiusmodi; & etiam quando vult exercere actus aliquos, quibus debetur reverentia specialis, ut quando vult communicare; quia sicut dictum est supra dist. 9. habita opportunitate Confessoris, nullus debet sine Confessione communicare; & in similibus simile est iudicium.*

Ubi in primis docet cum communi sententia, de cuius veritate nemo ambigit, præceptum divinum Confessionis obligare in periculo mortis. Et ratio est manifesta: quia obligat semel in vita; ergo ad minus in periculo mortis: non quasi illud sit tempus à Deo ordinatum ad susceptionem Sacramenti (sufficit enim, quod ante aliquando fuerit susceptum) sed quia, nisi tunc recipiatur, non poterit recipi in vita, aut saltem homo exponit se manifesto periculo non recipiendi in vita, cum tamen teneatur in vita recipere.

Secundo docet, obligare præceptum divinum Confessionis, quando est sumenda Eucharistia, quod probabilius est, ut patet ex dictis dist. 4. sect. 10. concl. 3. sed non opponitur nostræ Conclusioni, cum sit obligatio per accidens, orta ex magna reverentia & sanctitate, debita per speciale præceptum sanctitati & divinitati celestis huius Sacramenti.

Addit Scotus: *Et in similibus simile est iudicium: nempe* (inquit Hiquæus in suo Commentario ad istum locum n. 37.) in ministerio, aut receptione aliorum Sacramentorum, quæ specialem hanc reverentiam exigunt, ut sancta sanctè tractentur. Et ibidem n. 57. docet Hiquæus; quoties certum est, obligari peccatorem ad Pœnitentiam, & opportunitas adest, teneri eum confiteri sua peccata, & maxime in receptione Sacramentorum.

Probat; quia hoc medium est magis certum, & divinâ institutione ordinatum, tanquam medium necessarium in re, aut voto, ad recuperandam primam gratiam, in re verò ipsa, tanquam medium ordinatum satisfaciendi Deo, & Ecclesie, etiam iure divino, quo data est potestas ligandi, & solvendi Ecclesie.

Patet ex Trid. sess. 6. c. 14. ibi: *Vnde docendum est, Christiani hominis Pœnitentiam post lapsum uniuersam esse à baptismali, eaq; contineri non modo cessationem à peccatis &c. verum etiam eorumdem sacramentalium Confessionem, saltem in voto, & suo tempore faciendam &c. Et*

sess. 14. c. 14. ibi: *Ipsam nihilominus reconciliationem, ipsi Contritioni, sine Sacramenti voto, quod in illa includitur, non esse adscribendam.*

Ergo quocumque obligat præceptum divinum Pœnitentiæ, etiam obligat medium ordinatum, nisi aliquid obstat. Etenim si obliget præceptum Pœnitentiæ ad Sacramentum in voto, cur non ad ipsum Sacramentum, quando commodè suscipi potest? Numquid possum habere efficacem propositum suscipiendi Sacramentum, & non suscipere, quando nullum adest impedimentum suscipiendi? Herculè perfecta conversio in Deum determinat voluntatem, ad integram satisfactionem præstandam Deo, quam possum hic & nunc commodè præstare, & ad quam obligor ex præcepto: similiter ad præstandam satisfactionem debitam Ecclesie, per iudicium Sacerdotis absolventis à peccato, & ligantis ad penam.

Respon. hæc omnia nihil aliud probare & convincere, quàm maximam congruitatem & convenientiam; secus omnimodam & strictam necessitatem tanti oneris, quantum ab aliquibus estimatur esse Confessio. Nam quod ait Hiquæus supra n. 46. Confessionem magis alleviare jugum, quia multò facilior est & securior, repugnat multorum fidelium apprehensioni, qui non attendentes tot tantæque commoda & consolationes, quæ omnibus digne ad hoc Sacramentum accedentibus per Absolutionem certissimè conferuntur, reputant Confessionem unum ex gravissimis oneribus novæ legis.

Cum ergo onera non sint extendenda, sed potius restringenda, & non appareat vel in Scriptura, vel in Traditione, aut in Conciliis, aut in SS. Patribus expressum mandatum confitendi ante perceptionem omnium Sacramentorum, non est illud onus fidelibus imponendum.

Hinc Scotus supra n. 28. loquens de præcepto Ecclesiastico confitendi semel in anno, inquit: *Et si dicas, quod hæc specificatio est laxatio, quia prius tenebantur statim confiteri, habita opportunitate Confessoris; nunc autem non tenentur usque ad quadragesimam.* Respon. utrumque est dubium aliquibus, quibusdam dicentibus, quod tunc & nunc tenentur statim habita opportunitate Confessoris confiteri; quibusdam dicentibus, quod nec tunc, sed tantum in voto confiteri pro aliquo tempore ante mortem; nec nunc, sed pro voto confiteri semel in anno.

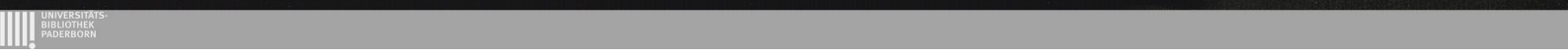
Secundum (prosequitur Doctor) videtur esse mitius; quia præcepta penalis non sunt amplianda, sed restringenda: nec inveniuntur quando præceptum istud affirmativum liget vel obliget, nisi ad aliquando; & illud quando autem specificationem Ecclesie sunt indeterminate ad quocumque; quando ante mortem; sed post specificationem est indeterminate ad quocumque quando unicum in anno; semper tamen oportet habere voluntatem confitendi tunc, pro quando præceptum obligat; hoc dico sic, quod pro nunquam solutionem habeat. Hæc ille.

35. ad quam respondet Auctor, eam nihil aliud convincere quam manifestam esse veritatem.

Onera sunt restringenda.

36. An Confessio statim post peccatum obliget ex Scoto.

37. An Confessio obliget ex Scoto.

37. Sententia
negativa est
communis.

Contrarium
docet D. Bona
de Religio-
siois.

Itaque secundum Scotum (& est commu-
nis sententia contra Guil. Paris. & quosdam
alios) nec nunc obligat, nec olim obligavit
Confessio statim post peccatum commissum, si-
ve seculares, siue Religiosos. Contrarium de
his docet D. Bona. 4. dist. 17. p. 1. a. 2. q. 2. ibi
Es ideo aliter censendum est hic, de Religioso, aliter
de laico. Nam Religioso totum tempus vite est tem-
pus Penitentia, & ideo habet copiam Sacerdotis, si
peccaverit mortaliter, credo quod teneret sine mora
confiteri, & ad ipsum recurrere. Et intelligitur sine
mora, sicut ratio recta determinat. Laicus vero ra-
tionabiliter potest expectare tempus quadragesimale,
quod est tempus Penitentia. Unde cum tempus sit
magis opportunum in eis ad satisfaciendum & con-
fitendum, si expediret, rationale est iudicare, quod
non peccent, dum tamen proponant firmiter summa
temporis confiteri. De Clericis vero iudicare non au-
deo, consilium tamen sanum credo, quod omnes qui
cadunt per mortale, quam citius possunt confiteantur;
non enim videtur verè contritus, qui tam longo tem-
pore vulnus peccati portat occultum. Hactenus
Doctor Seraphicus.

38. Sed videtur
quod sine
sufficienti
ratione.

7. 20.

Sed (salvâ ejus reverentiâ) videtur sine
sufficienti ratione distinguere, ubi Deus & Ec-
clesia non distinguunt. Nam Deus generaliter
dixit Apostolis: Quorum remisistis peccata, re-
mittuntur eis, & quorum retinueris, retenta sunt,
Joan. 20. v. 23. Ex quibus verbis universa
Ecclesia semper intellexit, integram peccato-
rum Confessionem omnibus post Baptismum
lapis jure divino necessariam existere. Quod
autem necessaria existat pro prima opportuni-
tate, nupiam Ecclesia significat; sed potius
contrarium, quando generaliter præcipit, ut
omnis utriusque sexus fidelis, nullâ factâ di-
stinctione inter Religiosum, laicum, & Cle-
ricum, præceptum divinum saltem semel in
anno impleat. Quam utique determinationem
Ecclesiæ omnes fideles sic intelligunt, ut ex-
tra periculum mortis, semel in anno confiten-
do, esto centies esset opportunitas, putent se
satisfacere tam præcepto divino, quam Ecclē-
siastico Confessionis. Neque ullus Confessio-
narius aliud inquirat, quam an semel in anno
fuerint confessi; nullâ habitâ ratione oppor-
tunitatis sapienter confitendi.

39. Alioquin
Ecclesia
aliquando
significat
illam obli-
gationem
particula-
rem Reli-
giorum.

Si ergo Ecclesia judicasset & judicaret, Re-
ligiosos debere confiteri sine mora, sicut recta
ratio determinat, id est, pro prima opportu-
nitate, quidni uno verbo illam obligationem
insinuasset & insinuaret? Nam tacendo, cum
sciat suum præceptum sic ab omnibus intelli-
gi, dat occasionem materialis saltem transgressio-
nis præcepti divini Confessionis.

Nonne si Episcopus conderet statutum, ut
omnes audirent Sacrum, saltem semel in mense,
daret subditis occasionem cogitandi, se libe-
ros esse à frequentiori auditione Sacri? Et licet
aliter posset intelligi, si tamen sciret subditos
sic intelligere, & taceret, cum commodè

posset mentem suam aperire; nonne tacendo
daret occasionem subditis materialiter saltem
peccandi, contra præceptum universalis Ecclē-
siæ, audiendi Sacrum singulis diebus Dominici
& Festivi? Non est dubium. Ergo non est ve-
risimile, quod Ecclesia unquam intellexerit,
Confessionem necessariam jure divino existere
omnibus fidelibus post Baptismum lapsis, aut
etiam solis Religiosis, statim post peccatum
commissum, aut pro prima opportunitate;
præsertim, cum nec ipsa penitentia sic obli-
get, ut patet ex dictis disp. 6. sect. 4. concl. 3.

Relictâ ergo sententiâ D. Bona. qua quid-
dem pia est, sed multiplicat obligationes ab-
que solido fundamento, ad hæreo sententiâ
Doctoris Subt. & dico cum ipso supra: Præ-
cepta penitentia non sunt amplianda, sed restringen-
da; nec invenitur, quando præceptum istud affirmati-
vum liget vel obliget, nisi ad aliquando, & illud
quando ante specificationem Ecclesiæ; sui determi-
natum ad quocumque quando ante mortem.

Ergo non est, quod Hiquævis istud deter-
minet ad quando ante receptionem omnium
Sacramentorum, & ad quodcumque tempus,
in quo obligat præceptum Penitentia, &
adeo opportunitas confitendi, nisi forte Deus
specialiter ipsi commiserit illam determinatio-
nem, quod non credo.

Ad rationem ejus supra adductam; Respon-
deo; hanc determinationem non metiendum
ratione, sed voluntate divinâ, quæ potuit ha-
bere justissimas rationes non obligandi, nisi in
periculo mortis; estium convenientis sub
ut extra periculum fideles confiteantur, &
ideo determinationem illius temporis relique-
rit Ecclesiæ; quæ, omnibus confideratis, nul-
libi determinavit tempus, in quo obligat præ-
ceptum Penitentia, aut tempus receptionis
omnium Sacramentorum; sed voluit, ut fi-
deles singulis annis confiterentur, & ante per-
ceptionem Eucharistiæ, propter singularitatem
ejus præ aliis sanctitatem & dignitatem.

Unde bene Scotus supra: Et in similibus, in-
quit, simile est iudicium. Cum ergo alia Sacra-
menta, non sint per omnia similia, Sacramen-
to Eucharistiæ, ut docet Concilium Tri-
dent. sess. 13. cap. 3. in principio dicens: Commune
hoc quidem est Sanctissima Eucharistia cum cæteri
Sacramentis, symbolum esse rei sacre, & invisibi-
lis gratia formam visibilem: verum illud in ex-
cellens & singulare reperitur, quod reliqua Sacra-
menta tunc primum sanctificandi vim habent, cum
quis illis utitur: at in Eucharistia ipse sanctificatus
Auctor ante usum est; quid miramur, si sumptio
Eucharistiæ prærequirit Confessionem pecca-
torum, tanquam medium certius & securius
recuperandi primam gratiam; ad alia autem
Sacramenta sufficiat Contritio charitate per-
fecta? Potius miremur, Ecclesiâ, si iudicasset,
eamdem esse rationem de omnibus Sacramen-
tis, nupiam illam obligationem respectu alio-
rum

rum Sacramentorum vel verbo insinasse.
 Immo Aliquibus videtur contrarium signi-
 ficare, quando scilicet 24. de Reform. Matr. c. 1.
 circa finem ait: Postremo sancta Synodus coniuges
 hortatur, ut antequam contrahant, vel saltem triduo
 ante Matrimonii consummationem sua peccata dis-
 tincte confiteantur & ad Sanctissimum Eucharistia
 Sacramentum præ accedant. Porro ly hortatur si-
 gnificat congruentiam, & non obligationem.
 Respondet Hiquæus supra n. 64. Conci-
 lium non supponit contrahentes Matrimo-
 nium esse in peccato mortali: adhortatur ergo
 ad Confessionem, & Communionem, saltem
 tribus diebus ante consummationem Matrimo-
 nium, ad implorandum potius divinum
 auxilium ad onera Matrimonii supportanda.
 Sed contra; neque Concilium supponit,
 eos, qui accedunt ad Eucharistiam, esse in
 peccato mortali; & tamen expressè declarat
 scilicet 13. c. 7. eam probationem necessariam esse,
 et nullis sibi conscius mortalis peccati, quantumvis
 sibi contritus videatur, absque præmissa Sacramen-
 tali Confessione ad sacram Eucharistiam accedere
 debeat. Quod & hic debuisset facere, si esset
 eadem obligatio. Jam autem neque hic fecit,
 neque in aliqua alio Sacramento, præter Eu-
 charistiam; porro, secundum commune dictum,
 Exceptio fit in regulam in contrarium.
 Fateor, Confessio est medium à Deo ordina-
 tum ad primam gratiam recuperandam; est me-
 dium certius & securius; est medium ordina-
 tum à Deo ad perfectè ipsi satisfaciendum, &
 etiam Ecclesiæ visibili, quæ non iudicat, nisi de
 exterius & visibilibus; attamen tale medium,
 quod sufficiat in vita aliquando adhibere, hoc
 vel illo tempore, per se loquendo, & quantum
 est ex præcepto immediato Dei. Quamquam
 enim Deus potuisset sapius in vita requirere
 illud medium, etiam statim post peccatum
 commissum; equidem fecisse, quod potuit
 facere, nec constat ex Scriptura; nec ex Tra-
 ditione, nec ex SS. PP. neque ex Oecumenicis
 Conciliis.
 Dico; Per se loquendo, & quantum est ex præ-
 cepto immediato Dei, quia radicaliter & mediatè,
 aut per accidens sapius obligat, ut dictum est,
 & infra adhuc dicitur; nostra Conclusio tan-
 tum loquitur, ut patet ex ejus verbis, de
 obligatione præcepti divini per se, & im-
 mediata.
 Cæterum quod Hiquæus supra addebat;
 Non posse quempiam habere votum Confessionis, nisi
 actu confiteatur, si ad sit opportunitas, falsum
 omnino est. Siquidem ubi scriptum aliquis
 legit: Contritio Charitate perfecta non re-
 conciliat, sine voto statim confitendi, aut
 confitendi primâ opportunitate? Non sic
 loquitur Tridentinum, sed inquit: Ipsam
 nihilominus reconciliationem ipsi Contritioni, sine
 Sacramenti voto, quod in illa includitur, non esse
 adscribendam, id est, sine sacramentali Con-

fessione saltem in voto, & suo tempore faci-
 endâ, juxta illud ejusdem Concilii scilicet 6. c.
 14. Docendum est, Christiani hominis Penitentiam
 post lapsum, multo aliam esse à Baptismali; eaque
 contineri non modo cessationem à peccatis &c. verum
 etiam eorundem sacramentalem Confessionem, sal-
 tem in voto, & suo tempore faciendam, puta ex
 præcepto divino in periculo mortis, aut alio
 casu æquivalente, aut certè singulis annis ex
 determinatione Ecclesiæ.
 Igitur votum illud solum probat simpli-
 cem obligationem Confessionis; non autem
 quod sit obligatio pro prima opportunitate,
 aut pro omni tempore, quo præcepta est vera
 Penitentia; cum Penitentia possit esse vera,
 & per consequens remissiva peccatorum sine
 actuali Confessione, etiam quando, aliquo
 opportuno foret confiteri.
 Si enim aliquid obfaret, esset virtualis
 contemptus Sacramenti. Verum enim verò
 veluti non contemnit Sacrum, qui non audit
 illud, estò habeat opportunitatem audiendi,
 dummodo non sit obligatio; ita etiam non
 contemnit Confessionem, nequidem virtua-
 liter, qui eam non adhibet, estò commodè
 possit, dummodo prudenter existimet hic &
 nunc non esse obligationem.
 Finio verbis Scoti desumptis ex Reportatis
 (Lugduni impressis) 4. dist. 17. n. 27. Quan-
 tum ad Quando, semper omni tempore, quando
 imminet periculum mortis vel mors, ut quando vadit
 ad bellum, vel ultra mare, vel tempore gravis in-
 firmi-tatis. Similiter quando vult communicare; &
 quoties talis necessitas vel periculum imminerit,
 tenetur quilibet confiteri; & ad hoc non obligatur
 aliquis ex præcepto Ecclesiæ, superaddito præcepto
 Dei de Confessione faciendâ; sed ex præcepto Dei,
 quod omnem hominem obligat ad eligendum viam
 salutis, & ad susceptionem Sacramenti Penitentia,
 per quam recuperat gratiam, quam perdidit per
 peccatum: quia sine gratia impossibile est placere
 Deo.
 Ubi solius meminit Eucharistia; præter-
 quam, quod jus illud divinum, quando vult
 communicare, non sit omnino certum, ut
 diffusè probavimus disp. 4. sect. 10. concl. 3.
 quanto minus quando vult suscipere alia Sa-
 cramenta? Nemo autem dubitat de periculo
 mortis.
 Unde factum est, quod Innocentius III. in
 Concilio Generali Lateranensi c. 22. & refer-
 tur de Penit. & Remiss. c. Cum infirmus 13.
 Medicis præceperit, ut cum eos ad agrotos vocari
 contigerit, ipsos ante omnia moneant, ut animarum
 medicos vocent, ne cum eis hoc in extrema agritu-
 dine constitutus suaderetur, in desperationis articulum
 incidant. Ita refert Pius V. in Bulla: Super gre-
 gem Dominicum 3. apud Cherubinum §. 1.
 Subjungit §. 2. & 3. Nos igitur volentes hoc
 eam salutare præceptum, nullâ temporis præscrip-
 tione aboleri; sed semper observari, Constitutionem

45. Votum Confessionis solum probat simplicem obligationem

Objecto solvitur.

46. Conclusio tur verbis Scoti

47. Præceptum Innoc. 3.

& Pii 5. concernens Medicos.

presatam auctoritate Apostolica renore presentium innovamus, & hac nostra in perpetuum valitura Constitutione statuimus & decernimus, quod Medici, cum ad infirmos in lecto iacentes vocati fuerint, hoc ante omnia moneant, ut idoneo Confessor omnia peccata sua iuxta ritum S. R. E. confiteantur, neque tertio die ulterius eos visitent, nisi longius tempus infirmo Confessor ob aliquam rationabilem causam, super quo eius conscientiam oneramus, concesserit, & eis per fidem Confessoris in scriptis factam confiterentur, quod infirmi, ut premititur, peccata sua confessi fuerint.

Præterea §. 6. eadem auctoritate præcipit & mandat, ut nullus post hæc ubique locorum in Medicina doceatur, aut ei quomodolibet medendi facultas à quovis Collegio & Universitate concedatur, nisi omnia in presentem nostram Constitutionem contenta, medio coram iuramento coram Notario publico & testibus observare in eorum manibus vel Ordinariis iuraverint, & de huiusmodi iuramento in privilegio seu licentia medendi specialis mentio fiat.

De hac Constitutione Pii V. & obligatione Medicorum tractat Diana parte 3. tr. 4. resol. 93. & in primis ait: Quæ quidem Constitutio renovatur c. Cum infirmus De Penit. & Remiss. Fortè dicere voluit: Renovat, nam cap. Cum infirmus est Innoc. III. quem citat Pius V. in sua Constitutione.

Notat II. contra Cherubinum & alios, quos citat, dictas Constitutiones Pontificias non obligare in quibuscumque morbis, sed in morbo gravi, vel qui in principio prudenter iudicatur à Medico periculosus, ut gravis efficiatur. Ita multi DD. quos ibi refert Diana. Et meo iudicio videtur satis aperte colligi ex ratione legis: Ne cum eis hoc in extrema agitudine constitutis (in qua utique est obligatio juris divini confitendi) suadetur, in desperationis articulum incidant. Ita Pius V.

Hæc sunt verba Innocentii: Hoc quidem inter alia hinc causam dedit edito, quod quidam in agitudine lecto iacentes, cum eis à Medico suaderetur, ut de animarum salute disponant, in desperationis articulum incidant, unde facilius mortis periculum incurrun. Ergo loquantur Pontifices de illis morbis, qui à Medico iudicantur graves futuri, ita ut prævideant necessitatem juris divini confitendi, quamvis fortè hic & nunc nondum sit necessitas; quia nondum periculum mortis. Atque sic habet consuetudo, quæ est optima legum interpret.

Notat III. Diana cum Aliis, quos citat, satis esse, si Medicus admoneat per alios, ita legem interpretante consuetudine. Et ratio mea est, quoniam finis legis obtinetur, sive infirmus inducatur ad Confessionem per Medicum, sive per alium quempiam ex assistentibus.

Ex quo etiam deduco, non esse opus admonitione, quando aliunde infirmus prom-

ptus est ad confitendum, aut scitur non indigere Confessione; quia minimè obnoxius peccatis mortalibus non confessis. Quis enim Medicorum admonet Religiosos infirmos, ut confiteantur?

Sed quid si infirmus pertinax maneat in renuenda Confessione, quando tamen scitur eum indigere ad salutem animæ suæ? Numquid Medicus vi Constitutionis Piane tenetur eum deserere?

Respondet Diana supra; si æger in probabili mortis periculo constituitur, non esse deserendum à Medico. Immo, inquit, idem dicendum est; quoties Medici absentia esset graviter ægro nocitura. Rationem alligat Sanchez in Summa lib. 3. c. 16. n. 10. (ubi docet hanc sententiam) quia contra Charitatis ordinem videtur, non subvenire ægro in necessitate corporis, & animæ; qui fortè desperans obibit: & fortè Medico non deserente, ad pristinam sanitatem restitutus, aut morbo ingravescente, ad meliorem frugem recipiet. Hæc ille.

Sed libenter ego scirem, quo ergo casu Medicus, secundum Constitutionem Pii V. teneatur deserere infirmum; nam secundum Sanchium ibidem n. 7. Diana supra, Suarium disput. 35. sect. 3. nu. 4. & plures alios, Docet Pii V. intelligitur de quocumque morbo gravi, vel quando Medicus prudenter iudicat periculum morale esse, ut morbus gravis fiat: sed in illis morbis absentia Medici semper est graviter ægro nocitura; ergo nullus datur casus, in quo Medicus teneatur infirmum monere, ut confiteatur; & si nolit confiteri, debeat eum deserere. Quantum ad obligationem Charitatis; Medico deserente, & morbo ingravescente, infirmus periculo mortis exterritus, fortè ad meliorem frugem se recipiet, alioquin permanens in peccatis & fortè in illis moriturus.

Docet ibidem Sanchez n. 12. Quod quando creditur certò monitionem nil profuturam, ob ægri obstinationem, nec Medicus teneatur eum admonere, nec eum deserere; nam Pontificis mens fuit, spirituali ægri saluti consulere, & nil frustraneum præcipit; at in hoc casu frustranea esset admonitio, nec ad eum finem conducens. Item, quia urgentius est præceptum naturale divinum prædictæ admonitionis infirmi in mortis periculo constituti, quod tamen cessat in hoc eventu. Rarissime tamen aut nunquam hoc accidet; quia Medicus debet esse certus de hoc, & in dubio, an proderit, teneatur admonere. Hæc ille.

Addo ego, & teneatur deserere, si vel minima assilgeat spes, quod occasione desertionis infirmus ad meliorem frugem se recipiet. Nam propterea Pontifex eam desertionem ordinavit & præcepit; quia suppositus esse medium efficacissimum inducendi infirmum ad veram Penit-

43. Circa hoc præceptum notat Diana.

Notat a. non obligare in quibuscumque morbis.

49. Notat 3. si Medicus per alium admoneat.

Penitentiam, ex jure divino in periculo mortis obligantem. Quamquam hæc obligatio juris divini, non sit tota ratio Constitutionis; sed etiam quia nonnumquam peccatum solet esse causa infirmitatis, ut patet ex verbis Innocentii III. Cum infirmitas corporalis nonnumquam ex peccato proveniat, dicente Domino Languido, quem sanaverat: Vade, & amplius noli peccare, ne deterius aliquid tibi contingat, præfenti decreto statuimus, & districte præcipimus Medicis corporum, ut cum eos ad infirmos vocari contigerit, ipsos ante omnia moneant & inducant, ut Medicas advocent animarum, ut postquam fuerit infirmo de spirituali salute provisum, ad corporalis Medicinæ remedium salubrius procedatur; cum causâ cessante, cesset effectus.

Verum hanc non fuisse præcipuam causam, planè mihi persuadere ex gravitate pœnæ: Si quis Medicorum, inquit Innoc. huius nostræ Constitutionis, postquam per Prælatos locorum fuerit publicata, transgressor existerit, tam diu ab ingressu Ecclesie arceatur, donec pro transgressione, huiusmodi satisfecerit. Hanc pœnam renovat Pius V. addens perpetuam infamiam, & privationem gradus Medicinæ; nec non ejectionem à Collegio seu Universitate Medicorum, ac pœnam pecuniariam arbitrio Ordinariorum. Hæc, inquam, pœnæ, cum satis graves sint, & per consequens satis gravis obligatio præcepti, videntur Pontifices magis attendisse ad periculum non implendi præceptum divinum Confessionis in articulo mortis, quàm ad salubrius remedium corporalis medicinæ.

Ceterum quod dicitur in Constitutione Pii V. de fide Confessoris in scripti, facta, ita interpretatur communis praxis, ut sufficiat testimonium eorum, qui infirmorum curam gerunt, si sint fide digni; immo talis potest esse infirmus, ut ejus testimonium sufficiat. Ita Diana supra cum Aliis, quos citat. Enimverò cum hoc decretum sit humanum; & ideo consuetudine aboleri possit in totum, vel in partem; hinc non aliter obligat, quàm usu receptum est, videntibus & dissimulantibus Prælati, quibus incumbit curare, ut Medici illud exequantur.

Ac proinde juramentum, de quo meminimus, non obligat Medicos, nisi in quantum motus proprius Pii V. usu receptus est, & prout ille obligat: nam ut ait Reg. Juris 42. de Reg. Juris in 6. Accessorium naturam sequi congruit principali. Et ideo sic docet Suarez supra n. 5; Sanchez n. 15. Diana, & Alii. Quare; inquit Sanchez, cum videamus illum minimè usu receptum esse, idque videntibus & dissimulantibus Prælati, juramentum id non obligat, nisi in iis locis; ubi id decretum usu receptum est. Quamobrem in aliis locis solum tenentur Medici quoad hoc servare præceptum juris divini naturalis (puta præceptum Charitatis, quo quis tenetur procu-

rare bonum proximi quantum commodè potest) nec tamen erunt perjuri illud transgrediendo; quia juramentum est tantum de servando motu proprio Pii V. qui longè aliud disponit, nec usu est receptus. Hæc ille.

Sed quoniam consuetudo non in omnibus locis semper eadè est; Si fueris Romæ, Romano vivito more, & si sis alibi, vivito sicut ibi. Ego autem revertor ad præceptum divinum consistendi in periculo mortis; quod nec in totum, nec in partem consuetudine potest aboleri, ut est communis Theologorum sententia; & ideo ubique locorum observari debet eodem planè modo, quo jus naturale, de quo scriptum habes cap. Fin. de Consuetudine: Cum tando sint graviora peccata; quando divinis iusticem animam detinent alligatam, nemò sana mentis intelligit, naturali iuri (cuius transgressio periculum salutis inducit) quacumque consuetudine (que dicenda est veritas in hac parte corruptela) posse assuetudinem derogari.

Ratio est; quia consuetudo suam vim habet ex voluntate humana, quæ, ut clarum est, non potest præjudicare voluntati divinæ, ad quam spectat lex naturalis, & positiva divina; neque ostendi potest jus divinum ullibi dispositum, aut concessisse consuetudini vim abrogandi in totum, vel in partem jus naturale, aut positivum divinum; immo potius contrarium, ut patet ex Matth. 15. v. 3. Quare & vos transgredimini mandata Dei, propter traditionem vestram? Et v. 6. Irritum fecistis mandatum Dei, propter traditionem vestram.

Interim tamen, cum lex divina positiva signo aliquo externo data sit, quod utique signum sæpè ambiguum est propter diversâ significata; hinc planè conveniens erat, quòd Ecclesia potestatem haberet interpretandi legem divinam positivam; ejusque genuinum sensum explicandi; sicut videmus quotidie fieri. Cum ergo dubium sit, quid Christus intellexerit per periculum mortis, in quo obligavit omnes fideles, qui mortaliter peccassent, ad Confessionem, ad Ecclesiam spectat mentem ejus interpretari.

Et quidem satis convenit inter Doctores, non solum intelligi physicum articulum mortis, quando jam nulla superest spes ulterioris vitæ; sed etiam rationabilem timorem instantis mortis, estò cum aliqua spe eam evadendi, ut in navigatione periculosa, & quando instat prælium; & quando delicata fœmina primùm parturit, vel que partus difficiles habere solet, & in similibus casibus æquivalentibus. Dubitatur verò ab Aliquibus, an sit casus æquivalens, quando quis jam habet copiam Confessarii, quam postea per totam vitam non habebit; item quando est periculum oblivionis peccatorum. Resolutio dubii erit

§ 4. Præceptum divinum consistendi in periculo mortis non potest aboleri consuetudine.

Probatio. Ratio est; quia consuetudo suam vim habet ex voluntate humana, quæ, ut clarum est, non potest præjudicare voluntati divinæ, ad quam spectat lex naturalis, & positiva divina; neque ostendi potest jus divinum ullibi dispositum, aut concessisse consuetudini vim abrogandi in totum, vel in partem jus naturale, aut positivum divinum; immo potius contrarium, ut patet ex Matth. 15. v. 3. Quare & vos transgredimini mandata Dei, propter traditionem vestram? Et v. 6. Irritum fecistis mandatum Dei, propter traditionem vestram.

§ 5. Ecclesia potest interpretari præcepta divina.

Quid Ecclesia hic intelligat per periculum mortis.

CONCLUSIO III.

Præceptum divinum Confessionis obligat per se & immediate, quando quis habet copiam Confessarii, quam postea per totam vitam non habebit; secus si solum sit periculum oblivionis.

56. Prima pars Conclut ab aliquibus negatur.

Satis fit fundamentorum.

& probatur communis doctrina.

57. Obiectio solvitur.

Prima pars est communis paucis contradicentibus, quorum sententiam, ut refert Lugo disp. 15. n. 37. probabilem dicit Joannes de la Cruz in Direct. p. 2. de Pœnit. q. 3. dub. 3. Fundamentum esse potest, quod non teneamur prævenire tempus obligationis, quamvis prævideamus impedimentum, ut de Communione Paschali docuimus disp. 4. sect. 9. concl. 2. jam autem tempus in quo urget præceptum divinum Confessionis, est articulus seu periculum mortis, quod tunc nondum est. Respondeo, disparitatem esse inter præceptum divinum Confessionis, & præceptum Ecclesiasticum Communionis Paschalis, quod hoc præceptum respiciat determinatum tempus Paschæ, pro quo præcisè latum est; illo ergo nondum existente, necdum exilit obligatio, adeo ut si quis prævenire, nihilominus non impleteret præceptum, & rursum deberet comminicare tempore Paschali, si impedimentum casu cessaret; at verò præceptum divinum Confessionis absolute obligat ad semel in vita suscipiendum hoc Sacramentum; adeoque semper adest tempus obligationis, & urget obligatio, quando prævidetur, quod nisi hoc tempore suscipiatur, postmodum in hac vita non poterit suscipi.

Neque enim obligat in articulo seu periculo mortis, quasi illud sit tempus à Deo ordinatum ad susceptionem illius Sacramenti; sufficit namque, secundum omnes, quod antea aliquando susceperit, id est, quod pro tunc nullum habeat peccatum mortale, quod non fuerit aliquando directè remissum virtute Clavium; sed quia nisi tunc confiteatur, amplius in tota vita non poterit confiteri. Idem autem cernitur in casu Conclusionis, qui proinde æquivalet quoad hoc punctum articulo seu periculo mortis.

Si inferas; ergo etiam periculum oblivionis æquivalet, quod est oppositum secundæ partis Conclusionis. Resp. neg. Conf. Do rationem discriminis; quod oblivio aliquorum peccatorum non impediatur omnino susceptionem Sacramenti, quemadmodum impedit absentia Confessarii.

Inflas; impedit omnino directam Absolutionem illorum peccatorum, quæ tamen videtur præcepta. Respondeo ex Tridentino sess. 14. c. 5. ubi post innotuatum præceptum divinum Confessionis, aditum subiungit: Ex his colligitur, oportere à penitentibus omnia peccata mortalia, quorum post diligentem sui conscientiam conscientiam habent, in Confessione recitari. Et infra: Constat nihil aliud in Ecclesia à penitentibus exigi, quam ut, postquam quisque diligentem se excusserit, & conscientiam suam omnes & latebras exploraverit, ea peccata confiteatur, quibus se Dominum & Deum suum mortaliter offenderit meminert; reliqua autem peccata, que diogenes cogitanti non occurrunt, in universum eadem Confessione inclusa esse intelliguntur. Ergo non precipitur directæ Absolutio omnium omnino peccatorum; sed illorum tantum, quæ diligenter cogitanti occurrunt.

Planè inquis, & ideo est obligatio confitendi, quando memoria occurrit; adeoque statim, si est periculum oblivionis, cum præceptum divinum quocumque tempore possit impleri.

Nec Satisfacis, si reponas; quia pauci sunt, qui non exponunt se tali periculo, differendo Confessionem usque in finem anni, quæ tamen dilatio ab omnibus admittitur licita (quamvis consultius sit sæpius confiteri) propterea caput: Omnis utriusque sexus 12. de Pœnit. & Remiss. ibi: Omnia sua solus peccata, saltem semel in anno, fideliter confiteatur proprio Sacerdoti.

Non, inquam, satisfacis; quia ibi non dicitur, quod non debeat sæpius confiteri; sed solum præcipitur, ut saltem semel in anno confiteatur, idque proprio Pastori. Ergo Concilium Lateranense declaravit, non esse obligationem, nisi confitendi semel in anno, negatur Conseq. Et instantia est manifesta, quando intra annum occurrit periculum mortis, in quo, secundum omnes, tenetur confiteri, si incidere in novum peccatum mortale, tamen prius eodem anno confessus fuisset.

Est igitur talis, differens Confessionem, cum periculo oblivionis aliquorum peccatorum, usque ad finem anni, satisfaciatur præcepto Ecclesiastico; haud equidem sequitur, satisfacere præcepto divino, quod obligat ad Confessionem omnium peccatorum, quæ memoriæ occurrunt, sive proprio Pastori sive alieno habenti eandem jurisdictionem, quando cumque erit periculum, ne postea propter oblivionem talia peccata possit confiteri, & ab illis directè absolvi.

Hanc sententiam, ut refert Diana p. 3. tr. 4. resol. 155. docet Medina Complutensis Cod. de Pœnit. tr. 2. q. 14. §. 2. sub finem, & Diodacius Nugnus in 3. p. to. 2. q. 6. a. 5. diff. 1. apponit concl. 4. nec caret suâ probabilitate, quamvis contraria, quæ est secunda pars nostræ Conclusionis, sit magis communis, & passim in scholis